

KIMYO FANINI O'RGATISHDA YANGI PEDOGOGIK TEKNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH VA UNING SAMARADORLIGI

Isakova Ma'mura Malikovna

Jizzax viloyati Sharof Rashidov tuman 1-son kasb-hunar maktabi

"Umumta'lim" fanlar kafedrasida Kimyo fani o'qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqola “Kimyo fanini o`qitishda yangi pedagogic texnologiyalardan foydalanish va uning samaradorligi” mavzusida inovatsion texnologiyalar asosida kimyo fanini o`qitish metodikasiga asoslangan holda takomillashtirishni ochib berishga qaratilgan.

Kalit soʻzlar: : kimyo, ta'lim-tarbiya, kadrlash tayyorlash milliy dasturi, konsepsiya

KIRISH

Prezidentimiz Sh. Mirziyoyev- “ta’lim-tarbiyani isloh qilish va uni rivojlantirish “Kadrlash tayyorlash milliy dasturi”ni amalga oshirish asosida yoshlarga zamon talabalari darajasida mos keladigan bilimlar bilan birga o`quvchi yoshlar ongida yuksak ma`naviy axloqiy fazilatlarni shakllantirish hamda ularning bilim salohiyatini yuksaltirish hozirgi kunning eng dolzarb vazifalaridan hisoblanadi. Yuqoridagi vazifalarni amalga oshirish uchun dastlabki yillaridan boshlab ta’lim-tarbiya sohasini isloh qilish natijasida to`plangan tajribalar va bir qator xulosalar asosida amaldagi ta’lim-tarbiya tizimimini hozirgi taraqqiyoti bilan kelgusidagi talablar darajasiga ko`tarish uni yanada takomillashtirishga jiddiy e`tibor berish zarurligini anglagan holda ta’lim O`zbekiston Respublikasi ijodiy taraqqiyoti sohasida ustuvor deb e`lon qilindi.

Kimyo ta`limi konsepsiyasiga muvofiq kimyo ta`limininig yo`nalishi va maqsadi yosh avlodning kimyo fani asoslarini chuqur egallashi, o`quvchilarning siyosiy-g`oyaviy, estetik, ekologik tarbiyasi, tabiatga va jamiyatga bo`lgan ijobiy munosabat, qadimda yashab ijod etib o`tgan buyuk mutafakkirlar keyingi yillarda olimlarimizning kimyo sohasidagi erishgan yutuqlariga oid yozuv materiallari bilan tanishtirib borish orqali vatanga bo`lgan e`tiqodni shakllantirish, kasbga yo`naltirish ko`zda tutiladi. Kimyo-moddalar, moddalarning xossalari va ularning bir-biriga aylanishi to`g`risidagi fandir. Kimyo murakkab fan bo`lganligi uchun uni o`quvchilarga yangi pedagogik texnologiyalar asosida tushuntirish qulayroq.

Yangi pedagogik va axborot texnologiyalarini joriy etish ko`lamini kengaytirish, bu yo`nalishda ilg`or tajribalarni tatbiq qilish, kimyo fani bo`yicha aniq rejalarni tuzish va amalga oshirish, darslik va o`quv qo`llanmalari hamda dasturlar va ma`ruza

matnlarini elektron shaklini yaratish, o`quv-tarbiya jarayonida zamonaviy pedagogik va axborot texnologiyalarining keng joriy etilishiga erishish, ta`lim tizimini zarur axborot vositalari bilan etarli darajada ta`minlash ta`lim muassalarini kommunikatsion tarmoqlarga bog`lash kabi vazifalar muhim hisoblanadi. Zamonaviy texnika va texnologiyalarni ta`limga tatbiq etish, ta`lim jarayonini kompyuterlashtirish o`quv-tarbiya jarayonida axborot texnologiyasi va texnik vositalardan foydalanish ta`lim samaradorligini oshiradi. Rivojlangan mamlakatlar qatoridan o`rin olish uchun aholi ta`limini jadallashtirish va samaradorlini oshirish maqsadida zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanish zarur. Yangi pedagogik texnologiya ma`lumotlarni o`zlashtirish uchun qulay shakl va usulda uzatish va o`zlashtirish jarayonidan iborat. Yangi pedagogik texnologiya o`quvchini mustaqil o`qishga, bilim olishga, mustaqil fikrlashga o`rgatishni kafolatlaydigan jarayondir.

Yangi pedagogik texnologiyalar o`quvchilar faoliyatining faollashtirish va jadallashtirilishiga asoslangan. Ular o`quvchilarga ijobiy imkoniyatlarni ro`yobga chiqarish va rivojlantirishning amaliy yechimlarini aniqlash va amalga oshirishda katta ahamiyatga ega. O`quvchilarda tahlil qilish, mantiqiy fikrlash, tatqiq qilish hisoblash, o`lchash, yasash, sinash, kuzatish, solishtirish, xulosa chiqarish, mustaqil qaror qabul qilish, guruh yoki jamoa tarkibida ishlash axloq – odob o`rgatish, nutq o`stirish, til o`rganish, yangi bilimlarni oson o`zlashtirish va boshqa faoliyat turlarini rivojlantirishga yordam beradi. Dars jarayonida didaktik o`yinlarning asosiy turlari intellektual (aqliy) va harakatli hamda aralash o`yinlardan iborat. Bu o`yinlar o`quvchilarda aqliy – jismoniy, axloqiy, psixologik, estetik, badiiy tadbirkorlik, mehnat va boshqa ko`nikmalarni rivojlantirishga yordam beradi. Bularning orasida didaktik o`yinlar ta`lim – tarbiya vazifalarini amalga oshirish imkoniyatini oshirib borishi bilan alohida o`ringa ega. Har bir sohaning rivojlanishiga tabiiy fanlarning o`rni beqiyosdir. Shu jumladan kimyo, matematika, biologiya, fizika fanlari hozirgi kungi rivojlanishlarning asosi ekanligini ta`kidlashimiz lozim. Shunday ekan, kimyo fani qadimdan o`z o`rni va ahamiyatiga ega bo`lib kelgan. O`quvchilarning kimyo fanini chuqur o`zlashtirishi juda katta ahamiyatga egadir.

Hayotiy turmush tarzidan tortib rivojlanishning har bir jarayonini kimyosiz ta`savvur qilib bo`lmaydi. Kimyo fanini o`qitish jarayonida yangi pedagogik texnologiyalar va interfaol usullardan foydalanish fanning yanada qiziqarli o`tilishi, o`qituvchining mavzuni keng ko`lamda batafsil bayon etishida katta ahamiyatga ega. Bu esa o`quvchini bilim samaradorligini oshirib, sifat ko`rsatkichini yuqori reytingda bo`lishini ta`minlaydi va xotirasini mustaxkamlaydi. O`quvchilarning bilim darajasini yanada yuksaltirish nafaqat dars jarayonlarida, balki qo`shimcha mashg`ulotlar, jumladan, to`garaklarini o`tish orqali yanada mustahkamlashga erishiladi. Albatta, bu bilan o`quvchilarning bilimi va iqtidorini tog`ri yo`naltirish bilan qiziqishini yanada ortishiga erishiladi. Yurtboshimiz tashabbusi bilan olib borilayotgan islohatlarda ta`lim

sohasiga juda katta e`tibor berilmoqda. Jumladan, maktablarni qayta rekonstruksiya qilish va turli xil zamonaviy jihozlar bilan ta`minlanishi o`quvchi yoshlarni chet davlatlardan kam bo`lmagan sharoitda bilim olishga yaratilayotgan imkoniyatlar berilayotganidan darakdir. Kimyoni zamonaviy laboratoriya jihozlari bilan yanada boyitilishi o`quvchilarni fanga bo`lgan qiziqishini ortirmoqda. Shunday ekan, yaratilayotgan sharoitni ko`rar ekanmiz, tom ma`noda dunyo bolalari bilan tengma-teng bellasha olishi uchun imkoniyat eshiklari keng ochilmoqda. Bu imkoniyatlarga shukronalik bildirish, har bir ota-ona farzandining qiziqishlarini alohida e`tiborga olishi zarurdir. Olayotgan ta`limini yonida turib har bir o`g`il qizi uchun kamarbasta bo`lmog`i darkor. Amalga oshirilgan tahlillar natijasida maqolada mikrocredit tashkilotlari faoliyatini huquqiy tartibga solishga oid qonun hujjatlarini takomillashtirishga oid takliflar ishlab chiqiladi[5]. Ularning kelajagi yuksak bilimli, dono va aqlli bo`libgina qolmay yurtning rivojlanishiga o`z hissasini qo`sha oladigan kadr bo`lib yetishadi. Har bir o`g`il qizning yutig`i eng avvalo ota-onaning yutig`idir. Shuni unutmaylik!

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O`zbekiston Respublikasi Prezidentining qarori, 12.08.2020 yildagi PQ-4805-son
2. O`zbekiston Respublikasi Prezidentining qarori, 13.02.2021 yildagi PQ-4992-son.
<https://lex.uz/docs/-5288160>
3. Ахмеров К., Жалилов А., Сайфутдинов Р. Умумий ва ноорганик кимё (дарслик). Тошкент: Ўзбекистон, 2003.
4. Umarov V. Organik kimyo (o`quv qo`llanma). Toshkent: Iqtisod – moliya. 2007.
5. Мадумаров, Т. Т. (2020). МИКРОКРЕДИТ ТАШКИЛОТЛАРИ: ХОРИЖ ОЛИМЛАР ТАҲЛИЛИ. Интернаука, (25-2), 43-45.